

Република Србија
ВИШИ СУД У БЕОГРАДУ
2 Уж бр. 14/2023
25.12.2023. године
ул. Савска 17а
Београд

У ИМЕ НАРОДА

ВИШИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Бојане Чогурић, председника већа, Маје Дабић и Јелене Станковић, чланова већа, са судијским помоћником Милицом Вуковић, као записничарем, одлучујући о жалби Коалиције СРБИЈА ПРОТИВ НАСИЉА, подносиоца проглашене изборне листе кандидата за одборнике Скупштине града Београда, изјављена дана 24.12.2023. године у 15,08 часова, против решења Градске изборне комисије 02 бр. 013-242/23 од 21.12.2023. године, у предмету заштите изборног права, у нејавној седници већа, одржаној дана 25.12.2023. године у 10.30 часова, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ жалба изјављена против решења Градске изборне комисије 02 бр. 013-242/23 од 21.12.2023. године, **КАО НЕОСНОВАНА**.

Образложење

Коалиција СРБИЈА ПРОТИВ НАСИЉА, као подносилац проглашене изборне листе СРБИЈА ПРОТИВ НАСИЉА - ДОБРИЦА ВЕСЕЛИНОВИЋ - ПРОФ. ДР ВЛАДИМИР ОБРАДОВИЋ (СТРАНКА СЛОБОДЕ И ПРАВДЕ, НАРОДНИ ПОКРЕТ СРБИЈЕ, ЗЕЛЕНО - ЛЕВИ ФРОНТ, НЕ ДАВИМО БЕОГРАД, ЕКОЛОШКИ УСТАНАК - ЋУТА, ДЕМОКРАТСКА СТРАНКА, ПОКРЕТ СЛОБОДНИХ ГРАЂАНА, СРБИЈА ЦЕНТАР, ЗАЈЕДНО, ПОКРЕТ ЗА ПРЕОКРЕТ, УДРУЖЕНИ СИНДИКАТИ СРБИЈЕ "СЛОГА", НОВО ЛИЦЕ СРБИЈЕ), преко овлашћених лица за вршење изборних радњи Добрице Веселиновића и Владимира Обрадовића, поднела је дана 20.12.2023. године у 19,50 часова приговор Градској изборној комисији за понављање гласања на свим бирачким местима на територији градске изборне комисије у коме је између осталог наведено да су избори за народне посланике Народне скупштине Републике Србије од 17.12.2023. године, спроведени у условима грубог кршења права на слободне и једнаке изборе, те да подносе приговор за понављање гласања на свим бирачким местима на

територији Изборне комисије због неправилности током спровођења гласања и свих других делова изборног поступка: изборне кампање, вођења бирачког списка и чувања изборног материјала. У приговору је истакнуто да је дошло до повреде права на слободну и једнаку изборну кампању. Наиме истакли су да актуелни председник републике не потпада под рестрикције на које се односи члан 62 Закона о електронским медијима, имајући у виду да 17. децембра нису одржани председнички избори на којима је он био кандидат, а да такође није био ни кандидат за народног посланика, односно одборника, а Александар Вучић је био доминантно лице у кампањи листе “Србија не сме да стане”, како на републичком, тако и на покрајинском и локалном нивоу, и његово име је било истакнуто у називу сваке од ових листа, те је на овај начин суштински изиграно начело и смисао спречавања функционерске кампање које се неколико изборних циклуса уназад позиционирало као тренд који власт користи. Даље је у приговору истакнуто да је дошло до повреде права на слободне и једнаке изборе у вези са вођењем бирачког списка, наводећи да постоје докази да су током изборног процеса манипулације са евиденцијом о пребивалишту и бирачким списком угрозиле опште и једнако изборно право грађана и грађанки РС како је оно гарантовано чл. 52 ст. 1 Устава Србије. Министарство унутрашњих послова које води евиденцију о пребивалишту оглушило се о захтеве за приступ информацијама од јавног значаја за добијање информација о пријавама и пасивизацији пребивалишта, односно доставило је непотпуне податке, чиме је онемогућило отклањање сумњи у манипулације миграција грађана. Наиме МУП је објавио податке о кретању активних пријава пребивалишта у Београду закључно са 31. октобром 2023. године, али како су ти подаци дати збирно за малолетна и пунолетна лица, ни из њих није могуће извући несумњиве закључке, те у вези са овим постоји основана сумња да је дошло до “пребацивања бирача” из јединице локалне самоуправе у којима се не спроводе локални избори у оне у којима се ти избори спроводе (а посебно у Београду). Такође је наведено да се непосредно пред одржавање избора 17. децембра, Коалицији СРБИЈА ПРОТИВ НАСИЉА и политичким странкама које је чине обратило на хиљаде грађана и грађанки, пре свега Београда, који су им доставили позиве за гласање које су пронашли у својим зградама, а који су остали нераспоређени, за лица која не живе у тим зградама, односно за лица за која поуздано знају да су преминула, о чему сведоче и неке од примедба који чине саставни део записника са бирачких места. Такође још једна сумња у погледу исправности бирачког списка односи се на “тзв. увоз бирача” посебно из Републике Српске, о чему постоје снимци и фотографије које су у току изборног дана забележили представници подносилаца изборних листа и акредитовани посматрачи, а наведени гласачи из Републике Српске гласали су и на локалним изборима, иако у складу са Законом о локалним изборима и Законом о пребивалишту и боравишту не би требало да буду уписани у изводе из бирачког списка за локалне изборе, те чињеница да су ови грађани боравили у Србији искључиво ради гласања указује на то да не испуњавају услове из Закона о пребивалишту и боравишту грађана, а самим тим ни активно бирачко право на локалним или покрајинским изборима. Као пример дат је Н.Н., министар сигурности Босне и Херцеговине који је гласао на парламентарним и покрајинским изборима на бирачком месту у Новом Саду, као и Ј.Т., председник Народног фронта политичке странке из БиХ која је гласала на бирачком месту у Земуну. Истакнуто је да горе наведено указује на манипулације у оквиру Јединственог бирачког списка које изборне комисије не смеју занемарити, с обзиром на то да оволики број различитих неправилности има директан утицај на изборне

результате, посебно у Београду. Такође у приговору је истакнуто да је дошло до повреде права слободе гласања, наводећи да се та слобода повређује прављењем паралелних бирачких спискова, као и присиљавањем бирача да гласају давањем и примањем мита. Наведено је да су на изборима од 17. децембра 2023. године прављени паралелни спискови бирача изашлих на гласање, те да су они вођени како на самим бирачким местима, од стране чланова бирачких одбора предложених од владајуће коалиције и то противно законској забрани установљеној чл. 98 ст. 3 тач. 4 ЗИМП, тако и испред бирачких места у свим општинама и градовима широм Србије, а које поступање је финално било усмерено на евидентирање изашлих бирача како би се преостали бирачи који нису изашли на изборе приморали да то учине. Указали су да је тиме игнорисана законска забрана прописана чл. 4 ст. 2 Закона о изборима народних посланика по којој нико нема право да спречава или приморава гласача да гласа, те да су притисци на бираче вршени масовно и организовано на више општина на територији града Београда, као и на територији општине Рашка. Такође је наведено да је куповина гласова вршена злоупотребом јавних ресурса, односно давањем и примањем мита за глас посредством Центра за социјални рад, тако и директном куповином, о чему постоје докази у виду снимака на којима се јасно види организован начин плаћања бирача у замену за глас, уз обавезу тог истог бирача да свој избор на бирачким местима докаже фотографисањем гласачког листића. Притисак на бираче и ограничење њихове слободне изборне воље извршено је тиме што су бирачи били присиљени да фотографишу своје гласачке листиће, а што је документовано у виду многих примедби које су унете у Записнике о раду бирачког одбора и Записнике о посматрачима, а одмах по сазнању за извршење овог кривичног дела, предато је више кривичних пријава надлежним јавним тужилаштвима и то за више бирачких места у Београду-Земун. Из напред наведених разлога, подносилац приговора Коалиција СРБИЈА ПРОТИВ НАСИЉА оценила је спроведене изборе за народне посланике незаконитим, непоштеним и нелегитимним, и истакла је захтев за поништавање гласања на свим бирачким местима на територији Изборне комисије.

Решењем Градске изборне комисије 02 бр. 013-242/23 од 21.12.2023. године, Градска изборна комисија огласила се стварно ненадлежном за одлучивање по приговору Коалиције СРБИЈА ПРОТИВ НАСИЉА, подносиоца проглашене изборне листе кандидата за одборнике Скупштине града Београда за понављање и поништавање гласања на изборима за народне посланике Народне скупштине одржаним 17. децембра 2023. године (тачка 1), наведено је да се предмет по приговору уступа Републичкој изборној комисији, као надлежном органу (тачка 2), назначено је да се решење објављује на веб-презентацији Републичке изборне комисије (тачка 3). У образложењу наведеног решења наведено је да је Градска изборна комисија, полазећи од чињеничног стања истакнутог у приговору, те правног стања заснованог на одредбана Закона о локалним изборима, Закона о избору народних посланика и Закона о општем управном поступку, водећи рачуна по службеној дужности о својој стварној надлежности, сходно чл. 36 ст. 2 Закона о општем управном поступку, закључила да није надлежна за одлучивање по приговору који се односи на спровођење поступка избора за народне посланике Народне скупштине из разлога што Градска комисија нема никаквих надлежности у вези са спровођењем тих избора, односно не спада у круг органа за спровођење избора за народне посланике Народне скупштине.

Против наведеног решења, Коалиција СРБИЈА ПРОТИВ НАСИЉА, подносилац проглашене изборне листе кандидата за одборнике Скупштине града Београда, чија су овлашћена лица за вршење изборних радњи Добрица Веселиновић и Владимир Обрадовић, изјавила је дана 24.12.2023. године у 15,08 часова жалбу овом суду, преко Градске изборне комисије, због битне повреде правила поступка и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања. У жалби је наведено да је побијано решење Градске изборне комисије од 21.12.2023. године незаконито зато што се ГИК огласила стварно ненадлежном за поступање у конкретной управној ствари без икаквог законског основа, те да навод из тачке 1. диспозитива побијаног решења да се одбија приговор којим се тражи “понављање и поништавање гласања на изборима за народне посланике Народне скупштине одржаним 17. децембра 2023. године”, није тачан и представља манипулацију изборне комисије, те да је реч о наводу који је директно супротан поднетом приговору, те уводу побијаног решења, с обзиром да се приговором од 20.12.2023. године, као и у уводу побијаног решења, недвосмислено наводи да је приговор истакнут “за понављање и поништавање гласања на свим бирачким местима на територији изборне комисије”. Даље је наведено да околност да су подносиоци приговора Владимир Обрадовић и Добрица Веселиновић, лица која су овлашћена Коалиционим споразумом о заједничком учешћу на локалним изборима за одборнике Скупштине града Београда заказаним за 17.12.2023. године, да испред Коалиције врше изборне радње, такође указује на то шта је захтев по приговору, односно да се приговор односи на изборни процес у ком се гласало за одборнике Скупштине града. Како је подносилац приговора коалиција која је подносилац проглашене изборне листе кандидата за одборнике Скупштине града Београда, те како је приговор поднет од стране лица која су овлашћена за вршење изборних радњи испред те коалиције и како се у самом приговору тражи понављање и поништавање гласања на свим бирачким местима на територији изборне комисије, а приговор је предат Градској изборној комисији града Београда, што се све констатује и у самом побијаном решењу, не може да буде ни најмање сумње у то да се приговор односи на ток гласања на изборима за одборнике Скупштине града, а не на гласање на изборима за народне посланике Народне скупштине, како се то погрешно констатује у тачки 1. диспозитива побијаног решења, због чега је побијано решење незаконито. Даље је наведено да разлози које ГИК наводи у образложењу побијаног решења, а који указују на то да се у самом приговору налазе наводи који указују на нерегуларност избора за народне посланике на територији Републике Србије, не могу прихватити као разлози за одлуку о ненадлежности, пре свега јер су ови наводи истругнути из било каквог контекста, те ГИК занемарује опште познату чињеницу, да су избори на целој територији града Београда, спроведени као координисани избори на којима се паралелно гласало и за одборнике Скупштине града и за посланике Народне скупштине, те да сви наводи који се тичу нерегуларности једних избора, а помињу се у приговору, односе се и на нерегуларност других избора. Указали су да се аргументи који су наведени у приговору, односе на нерегуларност целокупног изборног процеса (нерегуларности у вези са целокупном медијском атмосфером која је пратила изборе, у вези са незаконитим прекрајањем бирачког списка, у вези са околношћу да су на овим изборима и то посебно на територији Београда, имала прилику да гласају и гласала су лица која немају фактичко пребивалиште у Београду), те да је Градска изборна комисија морала о приговору мериторно да одлучи, те да на основу правне и чињеничне аргументације изнете у приговору, разматра да ли су испуњени услови за понављање избора на свим

бирачким местима на територији изборне комисије, а како је приговором и затражено. Указали су и то да, чак и да је ГИК нашла да се аргументи изнети у приговору не односе на локалне изборе, што би било потпуно погрешно, није било основа да се донесе одлука о ненадлежности, већ евентуално о одбијању приговора. Даље су навели да закључак да је приговор поднет за понављање и поништавање гласања на изборима за народне посланике Народне скупштине одржаним 17. децембра 2023. године представља погрешно утврђено чињенично стање, те да је учињена битна повреда поступка, с обзиром да није било места примени одредбе из члана 36 став 2 Закона о општем управном поступку, а на основу које је, услед погрешно утврђеног чињеничног стања, донето побијано решење. Предложили су да, с обзиром да је ГИК, прекршила одредбе чл. 10 ст. 1 Закона о општем управном поступку, Виши суд поништи решење Градске изборне комисије 02 Број: 013/242/23 од 21.12.2023. године и предмет врати на поновно одлучивање или да у складу са одредбом чл. 87 ст. 2 Закона о локалним изборима мериторно одлучи по приговору.

Градска изборна комисија је дана 24.12.2023. године у 20.03 часова, доставила Вишем суду у Београду жалбу подносиоца Коалиције СРБИЈА ПРОТИВ НАСИЉА, заједно са списима предмета и одговором на жалбу.

У одговору на жалбу 02 бр. 013-242-2/2023 од 24.12.2023. године, Градска изборна комисија је оспорила жалбене наводе у целости наводећи да је решење 02 бр. 013-242/23 од 21.12.2023. године законито, те да у свему остају при наводима из образложења ожалбеног решења. Указала је да се у почетним наводима приговора апострофира чињеница да су “избори за народне посланике Народне скупштине Републике Србије од 17. децембра 2023. године...” и да се у крајњим наводима приговора апострофира “да су спроведени избори за народне посланике незаконити, непоштени и нелегитимни, због чега захтевају поништавање гласања на свим бирачким местима на територији Изборне комисије”, из чега недвосмислено произилази да се приговор односи на захтев за понављање и поништавање гласања на изборима за народне посланике Народне скупштине, одржаним 17. децембра 2023. године. Даље је указала да наводи да поред бирачких места на територији града Београда, постоје неправилности гласања на територији општине Рашка, а која општина неспорно не припада територији града Београда, те не спада у надлежност Градске изборне комисије, несумњиво упућују на то да се приговор односи на изборе за народне посланике Народне скупштине. Истакла је да су цењени наводи жалиоца “да није било основа да се донесе одлука о ненадлежности, већ евентуално о одбијању приговора, као и то да је ГИК прекршио одредбе чл. 10 ст. 1 Закона о општем управном поступку“, али да нису могли бити од утицаја на доношење другачије одлуке, јер је Градска изборна комисија пре свега морала, у складу са одредбама Закона о општем управном поступку, да утврди своју надлежност за поступање, те да одредбе закона не могу да представљају “манипулацију изборне комисије”, како се наводи у жалби, јер ГИК није могла мериторно да одлучује о приговору, а да претходно не утврди своју надлежност. У погледну навода из жалбе “да је ожалбеним решењем Градске изборне комисије погрешно утврђено чињенично стање и да је учињена битна повреда правила поступка, с обзиром да није било места примени одредбе из чл. 36 Закона о општем управном поступку”, истакла је да ни у једном делу, нити једном речју приговора није наведено да се исти односе на неправилности током спровођења избора за одборнике Скупштине

града Београда који су одржани 17. децембра 2023. године, односно не садржи разлоге за поништавање гласања прописане чл. 57 Закона о локалним изборима, па из тог разлога Градска изборна комисија није учинила битну повреду правила поступка. Градска изборна комисија је предложила да суд одбије жалбу као неосновану, с обзиром на то да је решење Градске изборне комисије 02 Број: 013-242/23 од 21.12.2023. године у свему донето у складу са законом.

Одлучујући о поднетој жалби, на основу овлашћења из члана 86 Закона о локалним изборима („Службени гласник РС”, бр. 14/22) Виши суд у Београду је утврдио да је жалба благовремена, допуштена и изјављена од овлашћених лица, па је након оцене навода жалбе, ожалбеног решења, одговора на жалбу и комплетних списа предмета ове изборне ствари нашао да жалба није основана.

Одредбом члана 8 став 1 Закона о локалним изборима („Службени гласник РС” број 14/2022) прописано је да се одредбе закона којим се уређују избори народних посланика сходно примењују и на локалне изборе у питањима која овим законом нису посебно уређена, док је ставом 2 прописано да се одредбе закона којим се уређује општи управни поступак сходно примењују на одлучивање о приговору.

Одредбом члана 25 ст. 1 тач. 17 Закона о локалним изборима прописано је да изборна комисија одлучује о приговорима, у складу са овим законом.

Одредбом члана 57 став 1 Закона о локалним изборима прописано је да подносилац проглашене изборне листе има право да у року од 72 часа од затварања бирачког места поднесе приговор на гласање на бирачком месту због неправилности током спровођења гласања, док је ставом 3 прописано да о приговору на гласање на бирачком месту одлучује изборна комисија која је дужна да у року од 72 часа од пријема приговора донесе решење по том приговору и објави га на веб-презентацији.

Одредбом члана 7 Закона о избору народних посланика („Службени гласник РС” број 14/2022) прописано је да изборе за народне посланике спроводе Републичка изборна комисија, локалне изборне комисије и бирачки одбори.

Одредбом члана 27 став 1 Закона о избору народних посланика прописано је да су локалне изборне комисије општинске изборне комисије, градске изборне комисије и изборне комисије градских општина Града Београда.

Одредбом члана 36 став 2 Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС” број 18/2016, 95/2018 – аутентично тумачење и 2/2023- одлука УС) прописано је да орган пази по службеној дужности у току целог поступка на своју стварну и месну надлежност и, ако нађе да није надлежан, уступа списе надлежном органу.

Полазећи од утврђених чињеница у овој изборној ствари и цитираних законских одредби, овај суд је оценио да је Градска изборна комисија у Београду у свему правилно поступила када је донела одлуку да није надлежна да одлучује о поднетом приговору подносиоца проглашене изборне листе Коалиције СРБИЈА ПРОТИВ

НАСИЉА и предмет уступила Републичкој изборној комисији, као надлежном органу, за коју одлуку је дала јасне, аргументоване и на закону засноване разлоге, које и овај суд у целости прихвата. Без обзира на то што је у уводу приговора наведено да се приговор подноси Градској изборној комисији за понављање гласања на свим бирачким местима на територији Градске изборне комисије, из садржине самог приговора произилази да се приговором захтева понављање и поништавање гласања на изборима за народне посланике Народне скупштине, одржаним 17. децембра 2023. године, те је за доношење одлуке по приговору надлежна Републичка изборна комисија.

Супротно жалбеним наводима у поднетом приговору нема ни чињеничне ни правне аргументације на основу које би се могла засновати стварна надлежност Градске изборне комисије да одлучи у овој управној ствари. Осим што је у наслову приговора наведено да приговор изјављује подносилац проглашене изборне листе за понављање гласања на свим бирачким местима на територији Градске изборне комисије, те у уводу да Коалиција СРБИЈА ПРОТИВ НАСИЉА као подносилац проглашене изборне листе кандидата за одборнике за Скупштину Града Београда, подноси захтев за поништавање гласања на свим бирачким местима која се налазе на територији изборне комисије, даље се ни у реферату приговора, као ни у предлогу каква одлука треба да буде донета, не наводи било која чињеница, разлог, нити законски основ из кога би се могао извести закључак о стварној надлежности Градске изборне комисије да одлучи о приговору.

У поднетом приговору се истиче да су избори за народне посланике Народне скупштине Републике Србије од 17. децембра 2023. године спроведени у условима грубог кршења права на слободне и једнаке изборе, те да се приговор подноси за понављање гласања на свим бирачким местима на територији изборне комисије због неправилности током спровођења гласања и свих других делова изборног поступка: изборне кампање, вођења бирачког списка и чувања изборног материјала. Даље се у приговору, у три посебне целине, указује на: 1.) повреду права на слободну и једнаку изборну кампању, у оквиру ког поднаслова се образлаже на који начин је изиграно начело и смисао функционерске кампање, објашњава како је текла предизборна кампања и који су наводни пропусти у истој; 2.) повреду права на слободне и једнаке изборе у вези са вођењем бирачког списка, у оквиру ког поднаслова се изражава сумња да је дошло до “пребацивања бирача” из јединица локалне самоуправе у којима се не спроводе локални избори у оне у којима се ти избори спроводе (а посебно у Београду), о чему наводно, између осталог, сведочи и изјава М.С. донедавног председника општине Чајетина. У том делу се даље објашњава како је долазак гласача из Републике Српске утицао на изборне резултате посебно у Београду и то како за локалне изборе за одборнике скупштине града Београда, тако и за парламентарне изборе на територији града Београда, те се указује на озбиљне манипулације у оквиру јединственог бирачког списка, које изборне листе не смеју занемарити и 3.) повреду слободе гласања, у оквиру ког поднаслова се, пре свега, указује на забрану прописану чл. 98 ст. 3 тач. 4 Закона о избору народних посланика, која се тиче забране прављења спискова бирача који су изашли или нису изашли на изборе ван службене евиденције у изводу из бирачког списка, те се даље указује, такође с позивом на одредбе Закона о избору народних посланика, о наводном постојању паралелних бирачких спискова, како на поједним бирачким местима на територији града Београда, тако и на територији општине Рашка. На крају приговора, истакнуто је да се из свих напред наведених разлога спроведени

избори за народне посланике оцењују као незаконити, непоштени и нелегитимни, због чега се захтева поништавање гласања на свим бирачким местима на територији Изборне комисије.

Када се има у виду напред наведено, неосновано се у жалби истиче да је Градска изборна комисија “истргнула из било каквог контекста” одлуку о ненадлежности, да је на погрешно утврђеном чињеничном стању засновала закључак да је приговор поднет за понављање и поништавање гласања на изборима за народне посланике Народне скупштине, као и да је прекршена одредба чл. 10 ст. 1 Закона о општем управном поступку. Суд је анализом чињеница на којима је заснован изјављени приговор, утврдио да се тим приговором оспорава правилност и законитост избора за народне посланике који су спроведени на територији Републике Србије. До овог закључка суд је дошао језичким тумачењем формулације изнете на крају приговора где се експлицитно наводи да подносилац приговора “из свих напред изнетих разлога” оцењује да су спроведени избори за народне посланике незаконити, непоштени и нелегитимни, због чега захтева поништавање гласања на свим бирачким местима на територији Изборне комисије. Из наведеног се не може извести било који други закључак осим закључка који је правилно извела Градска изборна комисија о томе да није стварно надлежна у овој изборној ствари с обзиром на то да се у конкретном случају тражи поништавање гласања за народне посланике Народне скупштине, за које је надлежна Републичка изборна комисија.

Приликом доношења ове одлуке, суд је имао у виду и друге наводе који су изнети у жалби, али је с обзиром на изнете разлоге и заузето правно становиште суда, нашао да немају карактер одлучујућих околности за евентуално другачије пресуђење.

Имајући у виду напред наведено, суд је на основу члана 40 став 1 и 2 Закона о управним споровима (“Сл. гласник РС”, бр. 111/2009), који се сходно примењује на основу члана 8 Закона о локалним изборима (“Службени гласник РС”, бр. 14/22), донео одлуку као у диспозитиву пресуде.

РЕШЕНО У ВИШЕМ СУДУ У БЕОГРАДУ

Дана 25.12.2023. године у 10,30 часова, 2 Уж. 14/23

**Записничар
Милица Вуковић, с.р.**

**Председник већа - судија
Бојана Чогурић, с.р.**

**Тачност отправка оверава
Управитељ писарнице
Весна Обрадовић**